

VEILEDER FOR EIERE SOM SKAL ETABLERE ELLER UTBEDRE PRIVATE AVLØPSANLEGG

I Østre Toten kommune er det ca. 2050 private avløpsanlegg. Svært mange av disse renses ikke avløpsvannet tilstrekkelig på grunn av alder, feil og mangler.

Sanitært avløpsvann inneholder fosfor som gir mat til alger og kan føre til gjengroing av vann og vassdrag. Det inneholder mye bakterier som kan gjøre mennesker og dyr svært syke, og det inneholder kjemikalier som skader dyr og planter - og i neste omgang oss mennesker.

Urenset avløpsvann finner fort veien ned i grunnen, og blir ført over lange avstander i grunnvannet vårt via sprekkdannelser i fjellet. Grunnvannet er det vi deretter pumper opp som drikkevann i brønner. Avløpsvannet havner også ut i bekker og elver - og føres videre ut i Mjøsa.

EU sitt rammedirektiv for vann har som mål å sikre god kjemisk og økologisk tilstand, «tilnærmet naturtilstand», i alle vassdrag innen 2021. Det vil si at leveforhold for dyr og planter som lever i, eller i direkte tilknytning til vannet, skal være slik det ville ha vært uten menneskelig påvirkning.

Vi har alle et ansvar for å sørge for at vi ikke bidrar til forurensning - og at vi fortsatt, som et av få land, kan drikke friskt vann rett fra springen.

Utslipp fra mindre avløpsanlegg er kilde til lokal bakterieforurensning. Utbedring av private avløpsanlegg er derfor et av de viktigste tiltakene vi har for å bedre vannkvaliteten i Mjøsa som rekreasjons- og drikkevannskilde.

Du som nå planlegger å etablerer et forskriftsmessig godkjent avløpsanlegg, er med på å forbedre våre lokale vann og vassdrag.

Med dette som bakgrunn håper vi denne veilederen kan hjelpe deg som eier å etablere/utbedre avløpsanlegget ditt på en forskriftsmessig og miljømessig god måte. Vi i Østre Toten kommune ønsker at denne prosessen skal gå så smidig som mulig.

Utslipp og bygging av avløpsanlegget - én prosess - ett søknadsskjema!

Østre Toten kommune har slått sammen de to prosessene det er å søke om utslippstillatelse, og å søke om byggetillatelse for avløpsanlegget. Vi har et felles elektronisk søknadsskjema for dette, og komplett søknad om både utslipp og bygging behandles av samme saksbehandler på Vann- og avløpsavdelingen i kommunen. Utslippstillatelsen med byggetillatelse som kommunen utsteder omfatter altså både tillatelse til å forurense etter forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 12, samt til å bygge avløpsanlegg etter plan- og

bygningsloven § 20-2. Det er ansvarlig søker fra et registrert firma med riktig kompetanse som skal fylle ut og sende inn søknaden.

For vurdering av eksisterende avløpsanlegg skal registrert foretak med prosjekteringskompetanse kontaktes. Norsk Vann Rapport 245/2018 «Veiledning for tilstandsvurdering av infiltrasjonssystemer» skal legges til grunn for denne vurderingen.

HVILKE REGELVERK GJEDER FOR UTSLIPPET?

For å etablere avløpsanlegg må du ha tillatelse etter både plan- og bygningsloven og forurensningsloven. Kommunen har samordnet søknadene etter begge lovverkene, slik at du kun trenger å fylle ut ett samlet søknadskjema.

Når det gjelder utslipp av avløpsvann, er det særlig to forskrifter som er viktige:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 12
- Forskrift om utslipp av avløpsvann fra mindre avløpsanlegg, Østre Toten kommune

HVILKE TILTAK ER IKKE SØKNADSPLIKTIGE?

- Utslipp av gråvann (vann fra vask/dusj) der det ikke er innlagt vann - det vil si der det ikke er ført vann inn via ledning/rørsystem. Vannet skal bæres inn, og spres ut igjen i terrenget. Det er lov å ha tank inne på maksimalt 25 liter til dette formålet. Du kan selv lage et sandfilter med puk og sand for utslippet uten å søke.
- Biologisk toalett, forbrenningstoalett eller lignende der avfallet føres til kompostering for videre nedbryting i naturen.

HVILKE TILTAK ER SØKNADSPLIKTIGE?

- Alle nye utslipp av avløpsvann og vesentlig økning av bestående utslipp, er søknadspliktig jamfør forurensningsforskriften § 12-3. Det vil si alt utslipp av avløpsvann der det er innlagt vann, og også der det etableres toalett med vannspyling uten at det er innlagt vann (for eksempel vakuumtoalett med utslipp til tett tank).
- Å bygge nytt avløpsanlegg, eller rehabilitere eksisterende anlegg er søknadspliktig jamfør plan- og bygningsloven § 20-2.
- ***Alt avløpsvann du fører ut av huset kalles et utslipp - uansett om det går til infiltrasjon, tett tank eller annen løsning.***

KAN JEG STÅ SOM SELVBYGGER FOR EGET ANLEGG?

Nei, det er krav om ansvarlig foretak for å bygge avløpsanlegg jmfør plan- og bygningsloven §§ 20-2 og 20-3. (Innehar du kompetansen som kreves selv, og har et registrert foretak, kan du søke om å stå som selvbygger). For byggingen av avløpsanlegget er eieren tiltakshaver i prosjektet, og ansvarlig for at tiltaket utføres i samsvar med bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

KAN JEG STÅ SOM ANSVARLIG SØKER FOR UTSLIPPET?

Ja, for **utslippet** av avløpsvann er eier ansvarlig jmfør forurensningsloven § 7 og kan i teorien stå som ansvarlig søker. Dette vil si at eieren *kan* fylle ut de delene som omhandler utslippet i søknadsskjemaet selv. Men, merk at anlegget skal dimensjoneres riktig og prosjekteres av kvalifiserte fagfolk med riktig kompetanse for tiltaket. I tillegg skal det bygges. Det vil derfor være hensiktsmessig å overlate hele prosessen til et foretak som påtar seg ansvaret som ansvarlig søker. For å prosjektere et avløpsanlegg settes krav til hydrogeologisk kompetanse, og for å bygge anlegget kreves det i tillegg ansvarlig foretak - det vil si at det er i praksis som oftest lite eieren selv kan foreta seg ved etablering eller rehabilitering av sitt avløpsanlegg.

KAN JEG VELGE SELV HVILKE AVLØPSLØSNING JEG VIL HA?

Nei, kommunen krever at det først skal utredes om infiltrasjon til grunnen kan fungere som løsning. Dette kommer an på grunnforholdene, og vi setter derfor strenge krav til at prosjekteringen skal utføres av fagkyndig på området. Om ikke et tradisjonelt infiltrasjonsanlegg er mulig, så kan andre løsninger aksepteres. Ansvarlig prosjekterende vil finne ut av dette i samsvar med kommunens gjeldende regler og retningslinjer, og legge frem hvilken avløpsløsning som er den beste på din eiendom. Lokal forskrift stiller krav til at prosjekterende er nøytral (ikke har egeninteresse i forhold til anleggstyper ved at de for eksempel driver med salg av spesielle anlegg), og at den beste løsningen i forhold til renseevne, drift og vedlikehold etableres. Som eier har du selvfølgelig medbestemmelsesrett innfor disse rammene.

HVA KAN JEG GJØRE SELV?

Om du ikke vil overlate alt til ansvarlig søker, er det teoretisk mulig å fylle ut følgende selv, og legge det inn i den komplette søknaden ansvarlig søker sender inn til kommunen:

- Opplysninger om deg selv og eiendommen anlegget skal bygges
- Hvilken type utslipp søknaden gjelder (pe må regnes ut av prosjekterende)
- Opplysninger om vannforsyning ved eiendommen
- Hvilken type toaetlløsning du ønsker å etablere
- Om det er kjørbar vei for tømmebil

- Hvilken type kommunalt planverk tiltaket hører inn under
- Nabovarsel (husk 4 ukers uttalelsesfrist)
- Eventuell erklæring (eventuelt tinglyst) dersom anlegget skal etableres på annenmanns grunn.
- Kartlegge berørte interesser som; badeplasser, annen rekreasjon, drikkevannskilder, kulturminner, naturmangfoldloven, tilstanden i vannforekomster i området, grunnforurensning og eventuelle andre aktuelle forhold.

SLIK GÅR DU FRAM:

- Ta kontakt med vann- og avløpsenheten i kommunen for først å kartlegge om din eiendom kan kobles på det offentlige avløpsnett. Der dette er mulig, er dette en prioritert løsning og skal gjøres innenfor visse rammer.
- Har du fått et vedtak med pålegg om oppgradering/utbedring av avløpsanlegget på din eiendom, så er dette allerede vurdert til at avstanden til kommunalt avløpsnett er over det vi kan kreve påkoblet. Om du likevel ønsker å utrede muligheten for påkobling så ta kontakt.
- Ta kontakt med et foretak (rørlegger/entreprenør) som kan stå som ansvarlig søker, og som har kompetanse til å prosjektere og utføre (bygge) en god avløpsløsning for din eiendom og dine behov.
- Den du engasjerer som ansvarlig søker skal sørge for all koordinering mellom partene som blir involvert i prosjektet, og kommunen. Det er ansvarlig søker som skal utarbeide søknaden, og sørge for at alle papirer blir riktig fylt ut og sendt kommunen. Du som tiltakshaver må kun huske å signere papirene.
- Vær oppmerksom på at det er strenge krav til hvem som kan prosjektere avløpsanlegg. Prosjekterende skal ha hydrogeologisk kompetanse, og kurs og erfaring på fagområdet. Dette er for å sikre at du som eier får et tilstrekkelig fungerende avløpsanlegg som overholder dagens krav til rensing.
- Bygging av avløpsanlegg skal gjøres av registrert foretak som har gått kurs, og som har erfaring med bygging av private avløpsanlegg etter dagens regler. Det er ikke tilstrekkelig med kun generell gravekompetanse.
- For å kun sette ned en tett tank kreves minimum ADK1 sertifikat, og erfaring fra tilsvarende arbeid.

- Noen ganger har samme foretak kompetanse til både stå som ansvarlig søker, prosjektere og utføre anlegget, andre ganger må du kontakte forskjellige foretak til disse oppgavene. Det er eiers ansvar å kontakte kompetente foretak, så spør de du kontakter om de har tilstrekkelig kompetanse for ditt oppdrag.
- Det er flere entreprenører i vårt område som har oppdatert seg på dette fagområdet, og skaffet seg nødvendig kompetanse.

KAN JEG OG NABOEN BYGGE ET FELLES AVLØPSANLEGG?

Dersom det skal bygges felles avløpsanlegg for flere eiendommer, settes det krav til at det inngås en avtale mellom eiendommene om etablering og drift. Denne avtalen må tinglyses og fremlegges for kommunen før anlegget kan tas i bruk.

HVA ER SAKSBEHANDLINGSTIDEN FOR UTSLIPPSTILLATELSE OG TILLATELSE TIL BYGGING AV AVLØPSANLEGG?

- Saksbehandlingstiden er 6 uker fra kommunen har mottatt en komplett søknad fra ansvarlig søker. Husk at det må sendes nabovarsel, og uttalelsesfristen er 4 uker, det er derfor lurt å være tidlig ute med dette slik at det ikke forsinker prosessen. Om du har en festetomt i allmenningen, trenger du både en uttalelse fra allmenningen om at det er i orden at du etablerer et avløpsanlegg (post@totenalm.no), samt nabovarsel fra festeneboer.
- Byggingen av avløpsanlegget kan ikke startes før utslippstillatelse med byggetillatelse er gitt. Ansvarlig søker vil få tillatelsen tilsendt, med kopi til deg som tiltakshaver (eier). Kommunen benytter elektronisk post til alle som ikke har reservert seg mot dette. Det er derfor viktig at du holder oppsyn med din e-postkasse.
- Når anlegget er ferdig, skal ansvarlig søker anmode om ferdigattest fra kommunen. Anlegget er ikke godkjent, og skal ikke tas i bruk, før ferdigattest er utstedt av kommunen. Ferdigattesten får ansvarlig søker tilsendt, med kopi til deg som tiltakshaver (eier). Kommunen legger inn anlegget i systemet for slamtømming samtidig med at ferdigattest gis.
- Når avløpsanlegg skal etableres i forbindelse med bygging av et nytt hus/hytte, kreves det at utslippstillatelse foreligger før byggesaksbehandler kan begynne på saksbehandling av husbyggingen. Når du som tiltakshaver (eier) får utslippstillatelsen, sender vi automatisk en kopi til byggesaksbehandler slik at de vet at byggesaken for huset/hytta kan starte opp.

Ved behov for økonomisk hjelp i forhold til utbedring av avløpsanlegg, kan Husbanken kontaktes for råd og veiledning.

Det kan være lurt å kontakte de nærmeste naboene dine hvis du har fått et pålegg om utbedring. Kanskje de også må utbedre anlegget sitt, og det oppfordres til å se på mulighetene for å etablere et fellesanlegg. Eller dere kan gå sammen om å grave dere frem til offentlig kloakk, hvis dette er mulig. På denne måten kan dere få ned kostnadene på etablering, drift og vedlikehold.

Det hender at hensynet til natur og miljø tilsier at utslipp av avløpsvann ikke kan godkjennes for hytter. Dette vil da bli tilstrekkelig begrunnet og andre utslippsfrie løsninger må vurderes. Vi ønsker uansett at hytteeiere først vurderer utslippsfrie løsninger, som biologiske toalett og lignende.

HVA KREVES AV DEG NÅR ANLEGGET ER I DRIFT?

- Avløpsanleggets eier plikter å drive og vedlikeholde anlegget slik at lekkasjer forebygges, renskravene oppfylles og sjenerende lukt unngås, jamfør vilkår i utslippstillatelsen.
- Du må oppbevare informasjon om anlegget, og ved eventuelt salg av eiendommen må dokumentene videreføres til ny eier.
- Minirensanlegg og prefabrikkerte gråvannsanlegg krever serviceavtale med godkjent foretak og avtalen må følges opp.
- Kommunen er tilsynsmyndighet og fører tilsyn med at krav overholdes. Kommunen krever gebyr for tilsyn.
- Om det oppstår forurensning fra avløpsanlegget plikter eier å løse dette på en forskriftsmessig riktig måte ved å kontakte kompetente fagfolk. Du må også sørge for at anlegget er tilgjengelig for renovatør/servicepersonell til enhver tid.

NOEN ORDFORKLARINGER

- **Tiltakshaver:** Eier av anlegget
- **Ansvarlig søker:** Den som påtar seg ansvaret for å utarbeide en komplett søknad for prosjektet.
- **Prosjekterende:** En som finner ut hvilken renseløsning som egner seg best (ofte den samme som ansvarlig søker).

- **Prosjektere:** Finne ut hvilken løsning som egner seg på din eiendom i forhold til grunnforholdene på stedet.
- **Hydrogeologisk kompetanse:** Kunnskap om grunnforhold og hvordan avløpsvannet vil transporteres og renses i jorda.
- **Utførende:** Den som bygger avløpsanlegget (ofte den samme som prosjekterende og ansvarlig søker).
- **Private avløpsanlegg = mindre avløpsanlegg = spredt avløp = separate avløpsanlegg:** Avløpsanlegg for private husholdninger/hytter, som regel med belastning mindre enn 50 pe (1 pe = 1 person).

LINKER

Du kan finne mer informasjon og veiledning på www.avlop.no og www.norskvann.no.

TRENGER DU HJELP?

Dersom du har spørsmål i forbindelse med oppgradering av ditt avløpsanlegg, send en henvendelse til vannogavlop@ototen.no, kontakt kommunens servicetorg på Rådhuset (Lena) eller brev til Østre Toten kommune postboks 24, 2850 Lena (*merk: spredt avløp*).